

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ
ΑΠΑΝΤΑ
ΤΟΜΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
Ν. Δ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΑ 1985
Σελ. 147-149

Ο ΔΙΔΑΧΟΣ

Ανάμεσα εἰς τὰ τόσα νεοπλάσματα τῶν ποικιλωνύμων συλλόγων, κοντὰ εἰς τὰς διαφόρους Ἀναστάσεις, Ἀναμορφώσεις, Ἀναγεννήσεις, Ἀναζυμώσεις καὶ Ἀναπλάσεις, τὰς ἐπαγγελλομένας τὴν διόρθωσιν —ἐπειδὴ μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπαγγελμάτων, εἰς ὅλον τὸ Γένος, περὶ ἑξόχως τὸ ἐπάγγελμα τῆς θρησκείας, καθὼς καὶ τὸ τοῦ πατριωτισμοῦ— ἐδοκίμασε καὶ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος, ὁ Θεόδωρος Χρυσοβουλλίδης, νὰ συστήσῃ καὶ αὐτὸς ἓνα σύλλογον. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἐχρημάτισε πρὸς καιρὸν μέλος εἰς ὅλους τοὺς ἄνω ρηθέντας συλλόγους καὶ εἰς πολλοὺς ἄλλους ἀκόμη, πλὴν δὲν εὐδοκίμησεν. Ἡ «μπογιά του δὲν περνοῦσε», καθὼς εἶπεν εἰς ἀδιάκριτος φίλος του.

Τότε ἐδοκίμασε νὰ συστήσῃ, ὡς εἶπομεν, σύλλογον ἰδικόν του. Τὸν ἐβάπτισεν ἡ «Ἀναβίωσις». Ἀλλὰ δὲν ἐπρόκοψεν. Μόλις δέκα ἢ δώδεκα συγκατένευσαν, μετὰ πολλὰς προσπαθείας τοῦ Χρυσοβουλλίδου, νὰ ἐγγραφῶσι μέλη. Ὀλίγιστοι προκατέβαλον μονόδραχμά τινα· ἄλλοι ὑπεγράφησαν διὰ νὰ πληρώσουν, ἀλλὰ δὲν ἐπλήρωσαν. Τέλος ἐφαγώθη ἓνα γιουβέτσι, ἐψάλησαν ἄσματά τινα θρησκευτικὰ καὶ πατριωτικὰ καὶ ὁ σύλλογος διελύθη.

Μετ' ὀλίγον καιρὸν, πάλιν νέαν ἀπόπειραν ἔκαμεν ὁ Θεόδωρος διὰ νὰ συμπήξῃ ἓνα σύλλογον, ἡ «Ἀνακαίνισις». Πέντε ἢ ἕξ ἐνεγράφησαν. Κανεὶς δὲν ἔδωκε λεπτόν. Οὔτε γιουβέτσι, οὔτε ἄσματα. Ὁ δεύτερος σύλλογος ἀπεδείχθη νεκροτόκιον.

Τρίτος σύλλογος, ἡ «Ἀναψύχωσις», ἐσχεδιάσθη ἀπὸ τὸν Χρυσοβουλλίδην μετὰ καιρὸν ὕστερον, ὅταν ἤρχισαν τὰ πράγματα νὰ γίνωνται ἀπειλητικώτερα ἐν Μακεδονίᾳ. Αὐτὴν τὴν φορὰν, συνεκεντρώθησαν δεκάδες τινὲς δραχμῶν. Μετὰ πρῶτον καὶ δεύτερον γιουβέτσι, τὰ πράγματα ἤρχισαν πάλιν νὰ κρῶνουν. Ὁ σύλλογος ἐναυάγησε καὶ ἀπεδείχθη θνησιγενής, ὅπως οἱ πρὸ αὐτοῦ.

*

**

Ἐντοσοῦτω, ὁ Θεόδωρος δὲν ἀπεγοητεύετο, κ' ἐξηκολούθει νὰ περιφέρεται

εἰς ἐκκλησίας καὶ εἰς ὀμηγύρεις, νὰ βγάζη λόγους καὶ νὰ κηρύττῃ. Ὁ «ἀδιάκριτος φίλος» τοῦ εἶπε μιᾷ τῶν ἡμερῶν:

— Μὰ τί τσαμπουνᾶτε, σεῖς μερικοί; Τὸ βῆμα τῆς ἐκκλησίας δὲν εἶναι, ὅπως τὸ βῆμα τὸ δικανικόν, τὸ βῆμα τὸ πολιτικόν, ὅπου ὑπάρχουν ρήτορες καὶ ἀντιρρήτορες, ὅπου διακόπτουν ἐλευθέρως τὸν ἀγορεύοντα, ὅπου δευτερολογοῦν, καὶ τριτολογοῦν καὶ συζητοῦν. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν βῆμα —ὁ ἄμβων— εἶναι αὐστηρόν, ἀποκλειστικόν, αὐθεντικόν. Εἷς μόνος ὀμιλεῖ. Ὑποτίθεται, ὅτι λέγει, ὄχι διδόμενα, ἀλλὰ συμπεράσματα, παραδεδεγμένα, ἀναμφισβήτητα, δόγματα. Δὲν ἐπιτρέπονται ἐκεῖ αἱ αὐτοσχέδιοι ἀνοησίες. Διὰ τοῦτο ὁ εἷς ἐκεῖνος πρέπει νὰ εἶναι χρισμένος ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν· ὀφείλει νὰ εἶναι τὸ στόμα τῆς ἐκκλησίας, ἐπειδὴ συζητήσεις δὲν ἐπιτρέπεται, οὔτε δευτερολογία, οὔτε διακοπή. Ἀνάγκη ἄρα νὰ εἶναι κληρικός.

»Διατί δὲν γίνεσθε παπάδες, ἐπὶ τέλους, ἂν εἴσθε ἄξιοι; “Ἐν τῷ ναῷ δουλεύσετε, ἐν τῷ ναῷ τραφήσεσθε”. Ὅχι νὰ κάμετε “πορισμὸν τὴν εὐσέβειαν”, ἄνθρωποι λαϊκοί, κοσμικοί, μὲ στριμμένους μύστακας, μὲ ὀρθὰ κολλάρα. Τί καινοτομίας, τί ξενισμοί, τί λεσχηνεῖαι εἶναι αὐτά; Προτεστάνται εἴμεθα ἡμεῖς ἐδῶ;»

*

**

Ὑστερον ἀπὸ τὴν ἐλευθεροστομίαν αὐτὴν, ἐξηφανίσθη ἐπὶ μῆνας ὁ Θεόδωρος καὶ δὲν τὸν ἔβλεπε πλέον ὁ «ἀδιάκριτος φίλος». Ἦκουσεν ἀορίστους φήμας, ὅτι ὁ «διδάχος», μεθ’ ὅλην τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ πενιχρὸν ἐξωτερικόν του, εἰς τὸ κρυπτὸν ἐζήτηε νὰ εὔρη «νύφη κοκκῶνα» καὶ ὅτι κατέβαλλε πολλὰς προσπάθειάς πρὸς τοῦτο. Ἐλεγαν ὅτι δύο ἢ περισσοτέρας φορὰς εἶχε γελασθῆ ἕως τώρα, καὶ ὅτι εἶχεν ὑπάγει μάλιστα εἰς μίαν πόλιν τῆς Πελοποννήσου πρὸς εὔρεσιν τοῦ ποθομένου. Προσέθετον μάλιστα ὅτι μία παρέα, ἀγαπῶσα μέχρι βαναύσου φορτικότητα νὰ παίζῃ φάρσες, εἶχεν ἐκμεταλλεῦθῃ τὴν μωροπιστίαν του, καὶ εἶχε γελάσει εἰς βάρος τοῦ ἀτυχοῦς ἀνθρώπου πολὺ ἀπρεπῶς.

Τέλος μίαν ἑσπέραν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ὁ «ἀδιάκριτος φίλος» εἶδε μακρόθεν τὸν Χρυσοβουλλίδην εἰς ἓν πεζοδρόμιον τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ, ὀλίγον παραπάνω ἀπὸ τὴν Καπνικαρέαν, νὰ τρέχῃ κατερχόμενος πρὸς τὰ κάτω. Ὁ «ἀδιάκριτος φίλος» εἰς τὸ ἀντικρινὸν πεζοδρόμιον ἀνήρχετο.

Ὁ Χρυσοβουλλίδης εἶδε τὸν φίλον του, ἀλλ’ ἔστρεψε βιαστικὰ τὸ πρόσωπον πρὸς τὸν τοῖχον, κ’ ἐπροσποιεῖτο, ὅτι δὲν τὸν εἶδε.

Ἐβγαλε μὲ τὴν ἀριστερὰν ἀπὸ τὴν τσέπην του τὸ μανδήλιον, κ’ ἐκάλυπτε τὸν μύστακα, ὡς νὰ ἐσκουπίζετο.

Τοῦτο ἔκαμε τὸν φίλον νὰ κοιτάξῃ καλύτερα καὶ τότε εἶδε καθαρά, ὅτι ὁ

Θεόδωρος εἶχε βάψει τὸν λευκὸν μύστακα μὲ κόκκινον χρῶμα.

— Ἔ! Θεόδωρε! ἔκραξε γελῶν ὁ φίλος· νὰ ἰδοῦμε ἂν θὰ περάσῃ τώρα ἡ μπογιά σου.

Καὶ εἶτα ἐπέφερε:

— Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ συστήσῃς πάλιν κανένα σύλλογον... καὶ νὰ τὸν ὀνομάσῃς «Ἀνήβησις».

(1906)